

Naročnina:
Amerika \$1.50 celo leto, 75c pol leta.
Evropa \$2.00 celo leto, \$1 pol leta.

Subscription Rates:

United States and Canada, \$1.50
a year, 75c half a year. Foreign
countries \$2 a year, \$1 half a year.

PROLETAREC

"Delavci vseh dežela, združite se!"

LIST ZA INTERESE
DELAVSKEGA LJUDSTVA.

THIS PAPER IS DEVOTED
TO THE INTERESTS OF THE
WORKING CLASS.

Štev. 16. (No. 16)

Chicago, III., 31. decembra 1907.

Leto II. L. II

Vabilo na naročbo.

Današnja številka 'Proletarca' je zadnja številka družega letnika; s prihodnjo številko začnemo tretji letnik.

V enem mesecu, odkar izhaja 'Proletarec' kot tedenik, dokaže je slovensko delavstvo, da je trelo za delavsko samosvoboditev. Pokazalo je, da hoče svoj časopis. Oglasio se je lepo številko novih naročnikov, vključno s slabim časom pridobil je 'Proletarec' mnogo novih somišljenikov, novih prijateljev, novih modic.

All mi hočemo in moramo NA PREJ! Armada zavednih proletarcev mora rasti z dnevom in 'Proletarec' mora prodrijeti v siherni stan slovenskega delavca v Ameriki.

V sledetega vabilo danes ob koncu družega letnika vse cenjeni slovenske delavce na naročbo 'Proletarca'. Vabilo stare naročnike, da ponove svojo naročino za prihodnje leto t. j. one, ki so bili naročeni še na mesecnik. Vabilo sodruge agitatorje, da podvoje agitatorično delo. Naročnina je majhna. Dolar in pol si lahko utrga vsak in za tudi manj znesek ga bo obiskaval vsaki teden zvesti prijatelj 'Proletarec', kateri mu bo razkril marsikaj novega, marsikaj zanimivega, marsikaj koristnega in marsikaj resničnega, kar ne bodo stvari drugi radikalni, kapitalistično-liberalni in klerikalni listi.

Pridite z naročnino, a ostalo izvršimo mi. Podprite list gmotno, a mi bomo skrbeli, da bo vedno dovolj muničije v zalogi — za kapitaliste, tirane in druge izkorisitevcev delavskega razreda, t. j. da bo list dobro pisan, poln počudnega, blicajočega in žgočega stilu.

'Proletarec' je vaš, v vaših rokah je, torej glejte, da boste ob koncu leta 1908 lahko ponosni na ta vaš list.

URED. IN UPRAV.

Ob novem letu.

Ob novem letu je običajno, da se ljudje zahvaljujejo za sprejetje dobrate minolega leta in mnihov dob.

Vsi ljudje se ne morajo zahvaliti, ker se nimajo za kaj.

Vendar pa je mnogo ljudi, ki bi se moral zahvaliti — ali ne neskončni 'božji previdnosti', pač pa ljudski neumnosti, ljudski dobrohotnosti, ki je po največ kriva,

slovenski "izvoljeni" uživajo vse udobnosti tega sveta. Ti izvoljeni so: cesarji, kralji, milijarderi, monopolisti, borzni spekulantje, in njih zvesti oprode — naši državniki, barantači s pravico in pa nebeski agentje.

Vprav zadnja leta je pšenica

za te bratce zorela dobro. Z borznimi sliperjami in drugimi izbornimi organiziranimi goljufijami

se jim posrečilo oropati ljudstvo in napolnit si svoje požrešne malhe.

Vsled splošno škodljivega in

husodelskega postopanja teh zna-

menitih v velikih potepuhov in

pričaničev imamo sedaj gospo-

darsko krizo, katere obveznost se

danes nič ne pozna, dasi nje

zameček že dobro občutijo — de-

lavci, mali obrtniki in kmetje.

Majtem ko se roparji trdijo,

da bi svoj plen skrili v varnem skrivališču, pa meščanski političarji in njih zavezniki — nebeski agentje priznajo ljudstvu:

Hvalite boga za sprejetje do-

brote v minolem letu; hvalite bo-

ga za blagodejno krščansko kul-

turo.

Od blizo in daleč

SODRUG PETTIBONE PRED SODISCEM.

Fanatiki pri "Chicago Law & Order ligi", kateri zahtevajo, da se chikaški saluni ob nedeljah zapro, so minoli petek žalostno pogoreli. Gostilničar Thomas Chamale, katerega so fanatiki prvega vzeli na piko in tožili kot kriminalca, je bil pred sodnikom Heapom od porotnikov oproščen. Stem je fanatični "Sunday Closing ligi" zadana grda klofuta, kajti z oprostitvijo Chamalea so porotniki pristali, da se v Chidagi smajo točiti opojne piščake vseh sedem dni v tednu.

Konu se naj torej zahvalimo? Krščanskemu bogu, mar Jupitru, Alahu, Živi ali mar Merkurju, bogu tatov, slepgrjev in goljufov? Zahvaliti se vendar moramo! Saj smo vendar ljudje. In kot ljudje se moramo komu zahvaliti ob koncem leta.

Mar se naj zahvalimo Jupitru, ki je dal po svojih pestilev umoriti na tisoče kristjanov, ki je po nankih avgurov priznal, da so v nekdanji mogočni rimske državi bili gospodarje in sužnji?

Ali naj hvalimo Alaha, ki je po naukih mūezinov priznal, da je potrebno, da se pomori in potkolje vse drugovernike?

Ali se naj morda zahvalimo krščanskemu bogu, ki po svojih agentnih pripozna, da morajo biti na svetu siromški in bogatimi in da je to njegova volja? Ali se naj zahvalimo njemu?

Ali naj morda hvalimo kapitaliste, ki se rede o življih in sramih delavcev — proletarcev? Ne, tem se na moremo zahvaliti!

Pač se pa mi zahvalimo! Komu?

Svojemu očetu, ki je prvič kramljal ljubezen z detetom. Zahvalimo se materi, ki je dojenčka pritisnila ljubko na svoja prsa. Hvalimo prvega odkritočrnega človeka, prvega zvestega prijatelja. Zahvalimo se onim, ki delajo na polju, v tvornicah, v rudo in premogokopih, ki pravažajo blago na železnicah in po morju.

Zahvalimo se mislecem, ki so nas učili, naj bistromi svoj razum, da bomo spoznali, kaj je lepo na svetu. Zahvalujem se pismenom in pisateljem, ki so našo dušo polnili z upom na boljšo bodočnost. Zahvalimo se umetnikom, ki so na platno in v kamen vdahni življenje.

Zahvalimo se učnjakom, naravoslovejem, fizikom, kemikom, zvezdogledom itd., ki so nas učili spoznavati resnico. Zahvalimo se inženirjem, delavcem in rokodelcem, ki so nam ustvarili stroje, železnice, parnice itd. in s tem odvzeli ljudem mnogo napornega dela.

Zahvalimo se ljudem za današnji napredek, ki so izdihnili na moriju, vislieah, kriju in grmadah, ljudem, katere so trgale divje zveri v veselje mogoteam, ali ki so bili primorani izpititi často polno strupa, ker so učili golo resnico.

Zahvalimo se današnjim delavcem, kmetom, malim obrtnikom, ki so naročniki 'Proletarca' in ki si širijo socialistično propagando med novodobnimi sužnji.

In tem slednjim želimo veselo novo leto, leto gospodarskega preobrača, da ne bo sužnjev in gospodarjev na svetu.

Proletarec — k.

IZBERI SI!

Republikanska in demokratska stranka je za kapitalizem; kapitalizem je za privatno lastnino; privatna lastnina je za mezdno sužnost in mezdno sužnost je za bedo, krizo in prostitucijo.

Socialistična stranka je za socializem; socializem je za skupno lastnino; skupna lastnina je za gospodarsko svoboščino in gospodarska svoboda je za bratski mir, vsegadostnost in napredek.

Kam bo zdaj twoja pot, delavec? Kaj si boš izbral?

Iz kapitalističnega morišča. Žalostni so bili letošnji praznik za prebivalce mesteca Jacobs Creek, Pa., kjer je pred malo dnevi smrt pokosila 228 premogarjev. Skoro je ni hiše, kjer bi ne manjkalo enega ali dva moška, kjer bi ne bilo žrtve stranske katastrofe.

Iz spoštovanja do božičnega dne, ni bilo 25. dec. nobenega pogreba, daši so mrtvačnice in pogrebniki prostori polni mrtvecov. Do zadnjega četrtega so prisneli na površje 79 trupel. Trupla so v večini tako raztrganja in razmetana v kosce, da mnogih nesrečnikov ni mogoče spoznati.

Velike množice ljudstva so obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice ljudstva so

obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice ljudstva so

obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice ljudstva so

obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice ljudstva so

obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice ljudstva so

obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice ljudstva so

obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice ljudstva so

obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice ljudstva so

obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice ljudstva so

obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice ljudstva so

obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice ljudstva so

obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice ljudstva so

obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice ljudstva so

obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice ljudstva so

obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice ljudstva so

obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice ljudstva so

obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice ljudstva so

obiskavale Darr premogokop ves božični dan. Poleg domačinov, ki pogrešajo svojih dragih, bilo je na večini ljudi iz bližnjih krajev, ki se bodo operatori zdaj vse druži pripravili za prihodnji boj.

Velike množice

"PROLETAREC."

LISTA ZA INTERESKE DELAVSKEGA LJUDSTVA.
IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovanska delavska tiskovna družba
v Chicago, III.

Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.

Oglas o dogovoru: Pri spremembi hivalic je potreben novi naslovni tudi STAR nastavi.

PROLETARIAN

PUBLISHED EVERY TUESDAY, by

South Slavic Workers' Publishing Company,
Chicago, Ill.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada,
\$1.50 a year. Europe, half year. Foreign countries,
\$2 a year. \$1 for half year.

ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC",
587 So. Center Ave., Chicago, Ill.

231

NOVOLETNE MISLI.

Delaveci, skrbite, da boste imeli res srečno novo leto!

Sreča in blagostanje 'novega leta je odvisna od delavecev sa- mih.

Armada proletarska, ustani! Zdrobi okove, osvobodi si roke in vri kapitalizem ob tla! Ko to storis, potem lahko vrskas vesela, kajti srečna doba je tu.

Roekefellerji, Morganji, Harrimanji, Armourji in druga taka sodražja bo spet srečna in zadovoljiva v novem letu — na račun proletarjev in mezdnih sužnjev. O, sužnji! Dokler boste redili take kožodorce, ne bo se vam godilo nič bolje kot se vam je v starem letu.

Srečno in veselo leto odnosno srečno dobo nam zamore prinesi le socialism.

rijat bo pošteno plačal kapitalizmu svoj dolg...

Kaj nas čaka v novem letu? Ali bo bolje ali slabše? Marsikteri delavec bi bil rad na jasnen; marsikteri bi rad vedel, kaj mu bo prineslo to leto.

Eno je gotovo: tako bo, kakor bomo sami hoteli, mi delaveci, mi proletari.

Ako ljubimo svobodo v gmotnem oziru, ako hrepemo po pravni razdelitvi dela in izdelkov; če nočemo več biti izkorisceni, tlačeni, zatirani, izjemani in mezdnih sužnjih delo in plačajalcem, tedaj bomo vstali vsi, ki produciram za profit, ter pometli ta vražji kapitalistični sistem raz površje.

Delaveci, ravno v tem letu, v letu 1908, katerega nastopimo jutri, lahko pokažemo, hočemo li se osvoboditi, ali ostati topi sužnji kapitalističnih tiranov! Treba nam bo prijeti za naše orožje. Šli bomo v boj — z glasovnicami, ktere bodo odločile prihodnjo jesen, ali naj v Washingtonu še sede zastopniki milijonarjev, ali naj pa pridejo zastopniki proletarjev. Na ta boj se moramo pripravljati. Delaveci tvorimo ogromno večino volilcev; to je pribita resnica. In ako vsak delavec glasuje za svoj razred, za socialistično stranko, ktera reprezentira njegov razred, tedaj bo dosegal kar je hotel. Storite tako in ob koncu leta 1908 bomo, proletari, gledali v svitljijo bodočnosti, kakov pa gledamo danes.

Srečno in veselo leto odnosno srečno dobo nam zamore prinesi le socialism.

BODOČNOST ČLOVEŠTVA.

Že davno je znano, da je v zemlji samo naša možina premoga, ki se mora prejalisleg izčrpati. Premog ne raste v zemlji in priti mora dan, ko bo ves izkopan, pa ga ne bo nič več v jamah. Danes si še misli, ne moremo, kako grozna katastrofa bi s tem zadela človeštvo. Skoraj vse naše življenje, ki temelji na industriji, je odvisno od premoga. Kako naj si predstavimo naš svet tistega dne, ko bi se moral ustaviti ogromno število tovarn, paromlinov, plinarn itd., ko bi se ustavile železnice, ko se na bi več mogli voziti parobrodi? In to bi se moralno zgoditi, ako bi danes zmanjšalo premoga. Kako pa v bodočnosti?

Pred kratkim je imel profesor Edgar L. Larkin, ki deluje na zvezdarni na Mount Love, znameno predavanje v San Francisku. Dejal je približno to: "Na podlagi statističnih računov je gotovo, da se izčrpajo tekm sti do sto in dvajset leti vsi zakladi premoga na zemlji. Če se tekom tega časa ne posreči našim učenjakom, dobiti nov vir toplotne, bi moral tedaj velik del človeštva zmrzniti, vsi bi pa izgubili največji del sedanje kulture, ki počiva na porabi premoga. Edino sredstvo zoper tako nevarnost je to, da se povzdigne vse človeštvo na višjih duhovnih stopnjih, kajti če pride omika tudi med široko ljudske sloje, je gotovo, da se ne bodo ženjalni iznajdljeli pojavit takoj, kakor doslej. Ustvariti je torej treba takem zavade, iz katerih se porode Tesle in Edisoni, sicer postanjo ogromni kraji pusti in človeštvo se orope tretjine za bivanje primernega zemeljskega površja. Zato je treba izpremeniti cerkve, v katerih se porabi takole časa z brzkoristnimi stvarmi, v znanstvene zavade, v katerih se pouči ljudi o prirodnih zakonih ter se jih privede k samostalnemu razmišljjanju o naravoslovnih rečeh. Molitvenik bodočega človeka mora postati prirodoslovna učna knjiga . . ."

Vidi se, da misli ameriški učenjak stvarno. Ako bi začelo ljudstvo vsele pomanjkanja kurjava zmrzavati in propadati, ne bi vera rešila ne človeštva, ne sebe. Zato je znanost bolj važna nego cerkev.

Ampak tam, kamor pride profesor Larkin, se človeštvo še ne bi smelo ustaviti. Če hočemo vsem ljudem odpreti pot do znanosti in spraviti vse danas skrite talente na dan, mora pasti kapitalizem, ki izpreminja osem desetin človeštva v tovorno živino. Duševni darovi, ki so danes zakopani, se bodo le tedaj labko razvili, če se reši vse človeštvo sedanjega materialnega suženjstva. Duševna svoboda ni brez gospodarske. Da se porode človeštvu Tesle in Edisoni v zadostnem številu, se mora urešniti socialistem.

talizem, ki izpreminja osem desetin človeštva v tovorno živino. Duševni darovi, ki so danes zakopani, se bodo le tedaj labko razvili, če se reši vse človeštvo sedanjega materialnega suženjstva. Duševna svoboda ni brez gospodarske. Da se porode človeštvu Tesle in Edisoni v zadostnem številu, se mora urešniti socialistem.

"Rdeči Prapor".

DOPISI.

Seattle, Wash., 18. dec. 1907.—

Sodrug proletarec, ako isčeš dela in nočeti biti aretiran, ne hodi v Seattle, Wash. Če se pa ravnas po farškem nasvetu: moli in deklas, — torej če kaj ali nič ne zalažeš, samo da imas delo, hrano in prenočišč, potem pa le pridi v Seattle. Dolo boš dobil še preden se zavesi, da si v Seattle.

Dalo ti preskrbi tukajšnji policijski načelnik Wappenstein, ali kakor ga nazivajo socialisti. "Wappy" in tudi "seattlski car št. 2". On ima vedno nad stozravnimi lovec na delu, ki mu love delavece za — "chaingang" ("skupina vkljenjenih" ali "delaveci z verigami").

V Seattle je dovolj dela. Mesto se čudovito hitro širi. Ker je pa svet valovit, treba je za podlagov novih ulic in hiš zravnati hrive in doline. In to delo opravlja "chaingang". Župan v Seattle, Moore ali "No-more" in tudi "seattlski car št. 1", kjer je bil pred enim in tričetrt leta izvoljen s 15m glasovi večine, je pa "apostol" za Municipal Ownership (ljudska lastnina). On pa Wappy sta mnenja, da delaveem pri "chaingangu", kjer zravnajo valovita tla kot "ljudsko lastnino", in treba — nobene plače. Delati morajo zastonj. Da pa pride župan do denarja, s katerim preživi vkljenjene delavece in plančnih lovec, za to pa ni prav nič v zadregi. Ako ne dobi zadosti od prijetih ljudi za "chaingang", ktere se najprvo oropa do zadnjega centa, potem še obča prostututke po \$60 od glave na leto.

Nekoč sem čital, da so v davnih dneh vklepali ljudi v verige, kakor vklepa kmet živino, in jih vkljenjene gonili na delo. Toda tenu se ni čuditi, kajti godilo se je to v davnih temnih dneh sužnosti in nasilja. Ampak danes živimo v dobi civilizacije in zato bi človek zlepil ne vrvel, ko bi ne videl, da se danes — vklepa ljudi v verige, kakor nevarne pse. Ko bi mi bil ked to povedal pred leti, ko še nisem tega na svoje lastne oči videl, bi pa tega ne bil vrvel tudi najboljšemu prijatelju; a je vendar gola in žalostna resnica.

Nad sto korakov daleč na okrog po ulicah v Seattle se sliši rožljanje verig, ko koraka "chaingang" na delo. Na tisočih oseb gleda nesrečne vkljenjene ljudi — gleda jih zaničljivo. Da zaničljivo: močanom so ti siromaki sami ludodelci. Koliko trpe ti nesrečniki, vkljeni v železje, ktero se jim zajeda v meso do kosti, kadar se gibljejo, korakajo in delajo, to ve le tisti, ki to skusi. Po dokončanem delu jih pa vržejo utrujeno in premocene od dežja — v Seattle pozimi navadno zmirov dežuje — v temno, smradljivo in okuženo ječo, kjer ni noben postelje, ampak le mokra kamenita tla in ozka klop za njih počitek.

Kdo pa so ti nesrečniki? Brez posebnih delaveci in navadni ljudje, ktere se za vsako ničvršno malekost, s ktero so se pregrili proti "mestnim odredbam", obsoji na visoke denarne kazni. Ker ne morejo plačati, morajo k "chaingangu". V največji nevarnosti so delaveci brez dela in denarja ter novodošleci, ki se nahajajo v istem položaju. Na takem strastno prežigo Wapensteinovi loveci in da imajo vedno dober plez, dokazujejo to policijski voz, kjer je vedno na cesti — z novimi žrtvami za "chaingang". Večkrat se je pripelito, da so zasečili loveci tuje delavece brez denarja in strehe, ko se prenočevali v železniškem voznu. Za vsak tak "zločin" se jih je obsojilo na \$25 kazni ali pa na trideset dni k "chaingangu". Kdor ni bil zmo-

žen za delo, se ga je poginalo iz mesta. Da je tem večji plen za "chaingang", odpravil je župan Moore ves free lunch iz saloonov in iste ukazal zapreti vsak dan točno o polnoči, tako da kak revren brezposelnec ne more nikjer dobiti prostega griljaja.

Nesrečne žrtve "chainganga" se ne smilijo nikomur — razen socialistov. Socialisti so edini ljudje, kjer skušajo temu barbarskemu početju v Seattle storiti konec. Župan Moore in Wappy do to dobro vesta, zato pa tudi prganjajo socialiste, koder morata. Svoboda govora na ulicah je deležen vsak politik, vsak verski fanatik, vsaka stranka — le socialisti ne. Socialiste, kjer skušajo na ulicah odprto povedati, da je dolžnost vsakega proletarca, delovati na to, da se sramoten pod kapitalizma, chaingang, odpravi, aretirajo namah in zapro v ječo. To se je ponovilo že ne štetokrat. Ampak socialisti se na boje policejev, ne niti tiranskega župana. Na mesto vsakega aretiranega sodruga stopi nova moč, bodisi moški ali ženska, in to se vrvi tako dolgo, dokler je kaj socialistov v isti gruji. Čim bolj župan zapira, tem več se jih pojavlja; in vsi so govoriki. Župana nabolj jezi, ker ga socialisti ne morejo prositi dovoljenja za poučne govore. Ko bi ga socialisti prosili za dovoljenje, tedaj bi jim morda dovolil kako temno ulice, toda oni tega ne bodo nikdar storili. Dovoljenja prosijo le lažni socialisti, kakor je n. pr. W. T. Mills, ki klečplazi pred kapitalisti.

Proletarec, ali boš še v nadalje glasoval za te kapitalistične krivosesti? Ali ni že čas, da se obravčena z njimi jedno za vselej? Zakaj jim izročamo ključe od živine, ktere smo mi zgradili in napolnili s žitom? Zakaj dajemo kapitalistom blago, ktere smo mi izdelali? Ladje in železnice, ktere smo mi zgradili? Ali morda zato, da se nas, potem ko smo delali tako pridno in producirali čez mero, — vklene v verige in vrve v temno jaro na kamnitih? Proletarec, ali počas krediti? Posluži se jih!

Ivan Šolar.

Pripis. — Misil sem ravno odposlati ta dopis, ko se je pripeljal najnovješki kriminalni atentat hotentota župana nad socialisti, ki je pa dosegel rekord njegove tiranije: V pondeljek zvečer 16. t. m. je bilo aretiranih 40 govornikov na poučenem shodu, ktere so priredili socialisti, kjer so priredili socialisti. Shod se je vrnil popolnoma mirno in na ulici, kjer ni zvečer nobenega prometa. Policej pa potrebovali tri ure, preden so vse govornike do zadnjega odvedli v zapor, dasi je vsak le malo časa govoril. Sodružni Titus se je posrečil govoriti najdalj predno ga je dobil policej v roke. Titus je namreč vzel lestvo in po njiju zlezel na streho bližnje nizke hiše ter potegnil lestvo gori, tako da policejni mogel za njim. Minilo je precej časa predno je dobil policej drugo lestvo in dosegel govornika, kjer je grmel na strehi, ter ga aretiral. Na županov ukaz so obsojili 36 aretovanov po \$25 kazni. Ker pa ne morebden plačati, moral so ostati v zaporu. Obračuna pri policijskem sodišču se bo najbrž ponovila, natančno bodo socialisti apelirali na vise sudišč.

Socialisti so govorili na shodu o brezposelnosti delavstva v Seattle in zahtevali delo. Radovedni smo, kakšen 'Christmas-present' je dobil veliki ljudov Orchar, na McParlanda, Goodinga in Boraha za svoje umetniško pričanje proti Haywoodu in Pettiboneju.

PROLETAREC

Socialisti v parlamentih.

Socializem dela lepe korake. Počasi toda uspešno narašča širjenje sveta socialistično gibanje zlasti na političnih poljih. V Evropi ima to gibanje že lepe uspehe. Skoro v vseh ustavnih državah se nahajajo v postavodajnih zbornicah tudi socialisti. Naslednje številke kažejo bralcem "Proletarea", koliko socialističnih zastopnikov imajo razne evropske države:

Avstrija, državni zbor	87
Argentina, kongres	1
Belgia, zbornica	30
British Columbia, niž. zbor	3
Danska, državni zbor	24
Danska, deželni zbor	4
Anglija, nižja zbornica	31
Finska, komora	80
Francija, nižja zbornica	50
Nemčija, državni zbor	43
Nizozemska, druga komora	6
Italija, komora	25
Luxemburg, komora	7
Norveška, državni zbor	10
Srbija, skupščina	1
Švica, narodni zbor	2
Švedska, nižja zbornica	15

Stevilo socialističnih zastopnikov je vsako leto večje. Povsed se dvigajo zavedni delaveci in vodijo svoje predstavnike v postavodajne zastope, izjemno delajo do zdaj le Združenih držav. Upamo, da bodo tudi pri nas kmalu druže.

Delaveci spijo — toda tiranstvo ne spi.

Socialisti! Pripravljajte se za volilno kampanjo. Izgubiti ne smemo nad neva ure, kajti boj bodo vroč.

Goldfield Consolidated Mines Company je vložila tožbo pri zvezinom sodišču proti goldfieldski podružnici Western Federation of Miners. Capitalisti navajajo v svoji obtožnici, da je ta rudarska unija: anarhistična in kriminalna organizacija, kjer glavni namen je "krvolitje", dinamitanje, izgredji" itd. ter kot taka ne sme eksistirati. Seveda, socialistični bandit je vsaka delavska unija "zaročnica in kriminalna", zato ker jim stope na prste. O, kapitalistični roparji jo dobro potuhajo.

Luisa Fuller, žena nekega advokata v Rochester, N. Y., je na božični večer priredila domačo zabavo (party) na čast svojim dvem mačkam. Povabila je prijatelje in prijateljice, ktere so občudovala bogato obloženo mizo, krasno božično drevesce, dragocena darila in drugi nakit, ktere ga je nabavila Mrs. Fuller za svoje dve mački. Mački sta čepele na svilnih blazini in stregljima je posebna strežnica. Tako poroča "Chicago Daily Socialist". Pametni človek, kaj ti rečeš? Koliko ljudi je stradalo na božični večer; koliko revnih otrok je prezebal — menjem ko so polblazne kreature priejale luknuso "mačje gostje". Pfej! Kdo se ne zgraža!</p

Stranka.

V pondeljek dne 23. decembra je včasopisu "Plusverein", o katerem poroča jezik Kolb sledi:

"Uspehi nabiranja so povsem odvani od gibnosti podružnic. Danes imamo 320 podružnic. Če odda vsaka 1000 kron na leto, imamo 320,000 kron. V dvajsetih mesecih je nabralo društvo, ki pusti polovico dohodkov podružnicam, toliko, da je uredilo svojo društveno pisarno, izdalo 170,000 društvenih knjižic, 350,000 letakov, 370,000 mesečnih poročil, pokrilo stroške za agitacijo shod, 40,000 kron dalo za tiskovni biro, listoma "Vaterland" in "Reichspost" polozilo po 71,000 kron na mizo in 60,000 kron vložilo v rezervni sklad."

Cetudi so se deli darovali bogatini, se je vendar nabralo 300,000 kron med revjezi.

Tako delajo klerikali, ki so bogati, za svoje časopisje.

Pa je čas, da bi se tudi delavci spomnili, kako nujno potrebno je močno časopisje zanje in da bi zadele v tem oziru posmeli klerikalce!"

Liberalne stranke na Kranjskem ni več. Ni se razšla, ni jela kuga pomorila, njena zunanja organizacija še ekzistira kakor prej, ampak njen liberalizem je definitivno pokopan. Lahko se še imenuje "napredno", "svobodno" ali kakor se hoče, toda to ostane le še ime brez vsebine in brez značaja. Njen izvrševalni odbor je poslanec Hribarju te dni izrekal zahvalo in popolno zaupanje. Odkar je Hribar v državnem zboru, se ni zgodilo nič tak izredno pomembnega, kar bi načelo izvrševalnemu odboru "narodno-napredne", razpravljati o zaupanju do svojega poslancev, izvzemši njegov vstop v jugoslovanski klub s pismeno garancijo, da sprejme "krščansko-demokratično" podlago in njegovim stališčem napram nagodbi. Čemu je torej izvrševalni odbor brez vsake vidne potrebe izrekal zahvalo in zaupanje, je hotel ostentativno pokazati, da se strinja z njegovim "krščanskim demokratizmom", torej da se odreka liberalizmu. Glede nagodenega vprašanja pa pač nič ne je natančno, čemu to, izvrševalni odbor zaupa in kaj hvali, kajti javnost do današnjega dneva sploh ne ve, kakšno stališče zavzemata Hribar v tej stvari. Njegov klub je sklenil, glasovati proti nagodbi. Hribar je molčal o tem sklepnu, ko je stal pred svojimi volilci. Tavčar je trdil, kličeč vse grome in strele, da mora vsak Slovensec glasovati za nagodbo; Hribar je molčal. Časopisje poroča, da Hribarjeva jugoslovanska zveza klub svojem sklepu ne ve, kako bo glasovala; Hribar molči. Za ta molč mu pa izrekla klub njegove stranke zaupanje. Otroci bi bili, aki bi nas prezentiralo. Ampak zapomniti si je treba. Kajti kolikorkoli so liberalci danes osabni, prisel bo zopet čas, ko bodo iskali pomoč pri socialnih demokratih. Tukrat se bo treba spomniti, da ni absolutno ničesar, kar bi moglo vzbudit le trohico simpatij za naše liberalce. Sami so uničili vse, prav vse, kar bi moglo vsaj izdaje setkat - kakšno vez med njimi in med socialisti. Skupinski gospodarski interesov n. Edino, kar bi bilo ostalo, bi bile skupne kulturne ideje. A tudi to so liberalci podrijeti. Doslej je bilo še mogoče misliti, da je Hribar sam zaredil v "krščanski demokratizm", da je le sam hrvatskim poslom pismeno obljubil, da ne bo nikoli glasoval za svobodno šolo, za reformo zakona, za popolno svobodo vesti, kaj še ločitev cerkve od države. Sedaj mu je najvišja instanca njegove stranke demonstrativno izrekla zaupanje, tudi ona je torej zavrgla protiklerikalno kulturno delo in tako je jasno vse. Slovenski liberalizem je bil, a ni ga več. Hribar ga je pokopal. Requiescat in pace!

Klerikali, najbolj zagrizeni življeni, vsake svobodne izbrane, vendar prav dobro vedo, je časopisje moč. Klerikalci pa denarja na kupe in ga bojeli, dokler jim bo ljudstvo prverjelo. Oni imajo v svojih bogate škofe, bogate sestre, bogate podjetnike in zakupke. Prav lahko bi si torej lastnimi sredstvi vzdrževali časopisje, tem ložje, ker zato zam na prijatelj in vrednici. Pa vendar jim to ne more, temveč nabirajo še posej denar za podporo svojega

Agitatoričen del.

Sodruži, začnite že danes! Začnite takoj ob novem letu z agitacijo in nadaljujejo jo neuromno, tako da bo leto 1908 podobnosno in zmagonosno za slovenski proletariat v Ameriki. Vsak sodrug bodi agitator. Poidte med tovariše-delavce, dajte jim "Proletarc", priporočite jim ga in pridobite jih za stranko in našim narodnikom.

Povejte tovarisem-delavcem, da je "Proletar" edini slovenški delavski list v Ameriki, ki si je na svoj rdeči prapor zapisal besede: NE SUZNJEV, NE GOSPODARJEV! VSAK DELAVEC BODI SVOBODEN! DELAVEC BODI GOSPODAR SVOJEGA DELA! In to načelo bo zastopal "Proletar" vedno, vedno!

Hajd sodrug! Leto 1908 bo leto truda; leto dela; leto boja. Ne zaostanite! Pokažite, kaj zmore zaveden delavec storiti. Vsak vaš korak, vsako vaše delo v prid "Proletarca" bo poostroilo naše orožje, bode nova klofuta kapitalizmu in izkorisčevalcem.

Na delo v proletarske vrste! Na agitacijo! Začnite že danes!

Sledče sodruge zastopnike priporočamo delavcem, kateri so v njihovem obližju Pooblaščeni so pobirati naročnino in oglase za "Proletarca" ter prodajati delavce za Jugoslovansko delavsko tiskovno družbo:

John Kravanja, Box 101, Gleneoe, O.

Valentin Potisek, 1231 Main St., La Salle, Ill.

John Dejak, 1385 E. 39th St., N. E. Cleveland, O.

John Žigon, Box 140 Conebaugh, Pa.

Dominik Petrič, Louisville, Colo.

John Medved, Box 33, Cumber-

land, Wyo.

Nadalje priporočamo somišljencim v dotičnih naselbinah sledče sodruge agitatorje:

Frank Drmota, Box 96 Mor-gan, Pa.

Simon Kavčič, Virden, Ill.

Frank Podboj, 759 Coloman ave., Johnstown, Pa.

Mike Žugelj, Box 202 Murray, Utah.

Sodrug Frank Šavs, Oregon City, Oreg., je nabral \$5.50 na-ročnine.

Sodrug Valentin Potisek, La Salle, Ill., takisto pošilja \$4.50 naročnine.

Listu v podporo je dal sodr. Joe Smith, Wheeling, W. Va., 20e.

Sodrug Mihail Keber v Chica-

gi daroval je 50e listu v podporo.

Veliki pekovski mojstri v Chicagi, ki lastujejo velike parne pekarni, se upirajo mestni odredbi, ki določajo kruhu ceno in tezo.

Ti pekovski veleobrtniki so na sodišču izjavili po svojem za-stopniku: "Hlebec kruha stane peka 4.34 centa, prodal se pa je trgovcem za 4c, torej z zgubo 0.34 c." Za počet, bi rekel "Sl. Nar."

Kapitalisti-peki, ki imajo pekarne, v katerih dela po sto in še več pekovskih pomočnikov, so po izrekju njih pravnega zastopnika dobrotniki ljudstva. Kruh prodajajo za zgubo, angelje ali dobrí duhovi jim pa novijo denar, da morejo kupovati lepe palače, drage avtomobile, krasne konje, dragulje za svoje boljše polovice itd. itd. Kdor to verjame, je zrel za blaznico!

Kolikor je nam znano, so ti peki-kapitalisti radi tega obogačeni, ker so izjemali pekovske pomočnike in ljudstvo; z divjo in nekorektno konkurenco pa vničili male pekovske mojstre. Ali ni morda res?

Ali veste, kaj je napotilo gospodo v Washingtonu, da so se premisli glede vojaških čet v Goldfieldu? Hm, bližajo se predsedniške volitve ...

Med delaveci in kapitalisti ni kompromisa!

— Več radikalcev v Washingtonu je posetilo ruskega konzula, barona Rosena, s peticijo, v kateri se ga prosi, da naj vpliva na ruskega carja, v svrhu oprostitve Nikolaja Čajkovskega in Katarine Breškovske, ki sta kot "politična zločina" radi revolucionarnega gibanja zaprti v Petrogradu. Katarina Breškovska je prava ruska revolucionarka in nazvana "mati revolucije".

Profesor Ančikov, znani pisatelj v Petrogradu, je dobil osemnajst mesecov zapora radi protivljudstva.

Vojni tajnik Taft potuje po Evropi; obiskuje kralje in carje in to na stroške ameriškega ljudstva. Ako hoče potovati ameriški delavci v Evropo, mora si sam plačati pot. Toda Taft in drugi taki delanci, kateri so po nezavestnosti ljudstva prišli do mestnih vladnih služb, se vozijo po svetu na stroške drugih. Delaveci! Obzaklko lahko, lahko vas vlečo!

750 rudarjev umorjenih samovo v enem mesecu. 2061 rudarje umorjenih v enem letu! 22.840 rudarjev umorjenih v sedemdesetih letih! Tak je kravljek rekord kapitalizma. Delaveci! Kako dolgo boste prostovoljno hodili na moči? Kakšno dolgo se boste puštali moriti!

Socializem je edina rešilna pot iz tega krivčnega sistema. Delavci, zgrinjajte se pod prapor socializma.

Pod socializmom ti ne bo treba reči zasluzim kolikor morem, temveč rekel boš zasluzim kolikor hočem.

Proletari, skrbite, da bo "Proletar" prodrl v sleherni proletarski kotiček.

SLOVENCI POZOR!

Pišite za cenik!

Slovenska naselbina v Ripley in Butler Co., Missouri, se množi dnevno!

Rojščki! Ali res nočete sedaj kupiti zemljišč, ko se še najboljša zemljišča poleg že leže in po 10-15 dolarjev aker na prodaj!

Rojščki! Ali res nočete postati svobodni ameriški kmetje? Ali res radi poslušate žalostne glasove parnih piščalk v tvornicah in rudnikov?

Mi upamo, da ne!

Sloveni čitajte državna poročila Zdr. drž., kaj je kmetijstvo v naši veliki republiki! Ali pozna, kdo kmeta v Zdr. drž., ki ima slabe čase?

Oglejte zemljišča v južnem Misouri-ju. Nikjer lepšega sadja, trt, žita kot v južnem Missouri-ju. To je gola resnica. Ako verojamete, prepričajte se!

Naznanjam tudi, da sem za-stopnik za največjo drevesnico na svetu in največjo trtnico v Ameriki.

Ako rabite semena za poljske in vrte pridelke, obrnite se na me. Blago najboljše vrste, cena najnižja. Pišite na naslov:

FRANK GRAM, edini slov. za-stopnik za zemljišča, semena, sadno drevje, trte itd. itd., 576 W. 21st St., Chicago, Ill.

Kapitalisti-peki, ki imajo pekarne, v katerih dela po sto in še več pekovskih pomočnikov, so po izrekju njih pravnega zastopnika dobrotniki ljudstva. Kruh prodajajo za zgubo, angelje ali dobrí duhovi jim pa novijo denar, da morejo kupovati lepe palače, drage avtomobile, krasne konje, dragulje za svoje boljše polovice itd. itd. Kdor to verjame, je zrel za blaznico!

Kolikor je nam znano, so ti peki-kapitalisti radi tega obogačeni, ker so izjemali pekovske pomočnike in ljudstvo; z divjo in nekorektno konkurenco pa vničili male pekovske mojstre. Ali ni morda res?

Ali veste, kaj je napotilo gospodo v Washingtonu, da so se premisli glede vojaških čet v Goldfieldu? Hm, bližajo se predsedniške volitve ...

Med delaveci in kapitalisti ni kompromisa!

Jugoslavenska vinarna!

Potpisani naznanjam Hrvatom in Slovencem v Chicagi in okolici, da točim najboljša raznovrstna vina po primerni ceni.

Pridite, pripeljite znance in prijatelje, da se prepričate Z vsem spoštovanjem

Slavoljub Štajdohar, 316 W. 18th St., Chicago

Največja slavjanska tvořka bander, zastav, državštih kap, prekramnic, regalij in drugih stvari za društva.

Pišite v slovenškem jeziku po moj 80 stranih velik cenik, katerega pošlem zastonj.

Andro Simulič.
PEKARNA.
Fino pecivo vedno v zalogi.
II E. 22nd St., Chicago.

TRI glavna in najboljša zdravila.
ZBOLJŠANE, LAKSATIVNE, KININ-KROGLJICE.

Ozdravijo prehlajenje v glavi v 12 urah. Prvi dan je treba použiti vsako uro eno kroglico do desetih ur; potem pa trikrat na dan dva do tri dni. Za akutni glavobol je treba vzeti 4 kroglice, pomaga v eni uri. Cena 25c.

HERMANEK BALZAM ZA KAŠELJ
je najboljši pripomoček proti kašlju, gripi, sušici prehlajenju in bolnemu vratu. Cena 25 in 50c.

HERMANEKO ELETRICNO OLJE
je najboljši pripomoček zoper bolezine v prsi in hrbtni, zobobolu, glavobolu, reumatizmu, uhobolu, spahnjenju itd. Cena 25 in 50c.

Izdeluje in prodaja

J. C. HERMANEK, lekarnar, 585 Center av
Cor. 18th Street, Chicago, Illinois.

Slovencem
in bratom Hrvatom se priporočam v poset mojega, dobro urejenega

SALOONA

kjer jim bo vedno postreženo z dobrimi pičačami, unijiskimi smodkami itd. Imam tudi "pool" ali igralno mizo.

FRANK HUDALE,
611 So. Center Ave., Chicago

Slovenska gostilna pri Franc Čechu.
Rojaki, kateri žele piti naturalno, doma izdelano vino, naj se oglasijo pri meni. Potujem rojakom doma stanovanje in hranu po nizki ceni. Točim vse PIJAČE, ki spadajo v gostilni. Priporočam se v obilen obisk. S poštovanjem FR. ČECH,

568 S. Centre Ave., Chicago, Ill.

COLLINS N. Y. MEDICAL INSTITUTE.

Dr. R. Mielke, Medical Director.

Ako je človek bolan, takrat šele zmore ceniti veliko vrednost zdravja. Trdno zdravje je največja sreča za vsakega človeka, za bogatega, kjer tudi za revnega. Za bogatega, da zmore življene in vsej razkošnosti, za revnega pa, da zmore preskrbti vsakdanji kruh za se in svojo družino, ker brez tega ni življena za njega.

Skrb za Vaše zdravje je Vaša največja dolžnost v življenu. Ako Vi dopustite, da Vaše zdravje polagoma h

(Konec.)

V.

Po noči so prišli dragonci na grad. Oskrbnik jih je dobro pogostil. Poveljniku je naročil, da naj še pred solnčnim vzhodom gredo iskat Klunca, ki je vsprično njega govoril veleizdajsko.

Gosta meglia je pokrivala ljubljansko barje, ko so dragonci odjezdili na Studenec. Vodil jih je Umberto kot kažipot.

Na Klunčevem domu so še spali, ko je poveljnik četa glasno potrkal z ročajem sablje po vratihi.

Anka se je zbudila prva in hitela k oknu gledat, kaj pomeni ta zgodnjini ropot.

V megleni svitlobi spozna vojaške uniforme in gole sablje. Kaj neki pomeni to?

Prestrašena začne klicati: "Oče! Oče!"

Sedaj se oglasi zunaj surov glas. "Odprite, če ne razbijamo vrata!"

Klunčev Jaka, katerega je tudi zbulil ta nevadni ropot, se je naglo obleklo površno in vzel težko sekiro v roke in dejal: "Takoj odprem."

Celi so se težki kmečki koraki po sobi in kmalu za tem je zaškriali tudi zapah. Vežna vrata so se odprla na stežaj, na pragu se je pa prikazala orjaška postava Klunca v škornjih, vihastih hlačah z razgaljenimi prsi, držeč težko sekiro v rokah. Umberto se je dozdeval ta trenotek najugodnejši, da se odstrani. Spodbodel je konja in odjezdil je proti gradu.

"Česar želite," je osorno vprašal Klunčev Jaka. "Tebe — — Ti veleizdajasci," je odgovoril poveljnik. "Umril boš na vislicah, da izbijemo kmetom puntarske misli iz njih glav."

"Tu sem. Primite me. Ali svarim vsakogar, ki se drane položiti na mene svojo roko."

"Zvezite tega kmečkega upornika," je zaukazal poveljnik.

Dragonci, ki so takoj ob prihodu razjahali konje, so po tem poseljali vrdli z golimi sabljami v rokah proti veži.

"Tega kmečkega psa vjamite živaga," je kričal v ozadju povelnik.

Sedaj je zabilisnila sekira v zraku in prvi dragonec se je zvrnil s preklano glavo na tla. Klunčev Jaka je mahnil v drugo, toda dragonec se je udarec spremeno izognil. Zadel je vrata z vso silo. Predno je izdril sekiro, so se pa dragonci vrgli na njega, kot lovski psi na smrtno ranjenega medveda. Podril so ga na tla in mu po hudem boju zvezali roki na hrbitu. Sedaj, ko se ni mogel več braniti, so ga suvali s čevljiv v obraz. Privezali so ga h konju poveljnika in odjezdili proti gradu.

VI.

"Ha, ha," se je režal oskrbnik, ko so prinali Klunčevega Jaka zvezanega pred njega. "Ali si prisel v pest. Bičati te bom dal, predno Ta odženo v Ljubljano, kjer že tesar vislice pripravljaj za tebe."

"Blagorodni gospod sram vas bodi, da zasramujete jetnika, ki si pomagati ne more," je odgovoril Jaka.

"Molči, kmečki pes," je zarohnil oskrbnik. Skočil je proti njemu in ga vdaril s pestjo policiu.

Izkata so se po vdarcu izbulile oči, napei je vse svoje orjaške sile. Vrvico, s katero so mu zvezali roki je pretrgjal kot tanko nit. Predno je kdo ubraniti mogel, je udaril s pestjo oskrbnika s tako silo po glavi, da se je zvrnil tiki mrtve na tla. V istem času je pa poveljnik od zadaj vdaril Jakata s sabljo po glavi, da mu je preklal črepino.

VII.

Ko je Anka videla, da ženo očeta na grad, je pohitela h Pončrevena Janezu. V kratkih besedah mu je razobložila vse. Janez ni dolgo premisljal. Zasedel je konja in jezdil od hiše do hiše.

še. Čez pol ure je bilo zbranih že kakih sto kmetov na Studenec. Oboroženi so bili s puškami, samokresi, meči, sekiram in kostami. Selili na konjih so jahali v bližnje vasi, sporajoči kmetom, da je čas za ustanek tu.

Ubogi prebivalci na ižanskem gradu. Kmetje so pogovarjajo o krvavem maščevanju za sprejetje krvic. Vročekrveni priporočajo, da se takoj napade grad. Le težko jih kroti Janez, dobro vedoč, da je četa še preslabaa, da bi vspesno naskočila grad.

Ko se je četa pomnožila še za sto kmetov, jo je Janez razdelil v tri oddelke.

Najmočnejši oddelek, ki je imel naskočiti glavnata vrata je vodil sam. V megleni so se kmetje tisto približali gradu. Nihče ni opazil njih prihoda. Kmetje so se približali do kakih 40 korakov gradu. Sedaj je Janez izstrelil samokres — znamenje.

S kljcem "doli z gospodo," so kmetje od treh strani vdrli v grad.

Vnel se je kratek in hud boj. Kdor se je ustavljal, je padel pod meči, sekiram in kosami kmetov.

V prvi vrsti je stal Pončreven Janez, ob njegovih strani pa njegovo Anka, ki se je pridružila, da se dejansko vdeleži osovo boditve svojega očeta.

Pončreveni bitki so kmetje pričeli preiskavati grajske sobe.

Pončreven Janez je vdril v lvske soko.

Obstal je na pragu.

Nudil se mu je grozen prizor.

Sredi sobe je ležal v krvi s preklano glavo Klunčev Jaka, poleg njega oskrbnik, v kotu je pa na kolennih ječal Umberto: "Milost,

milost!"

"Glava za glavo," so klicali razjarjeni kmetje, ki so na Janezem vstopili v sobo. Kakih deset rok je zgrabilo Umberta. Zvezali so ga in nesli pred grad.

"Zažigmo grad," potem pa v Ljubljano," je nekdo zaklical,

"da bo gospoda vedela, da smo siti hlapčevsta."

"V Ljubljano, v Ljubljano," so klicali nekateri.

"Zažigmo grad," so zopet drugi segli vmes.

Predno so kmetje prišli do definitivnega zaključka, že se je vratil iz hleva in gradu gost dim proti nebnu.

"V ogenj s plementito zaledo," je zaklical nekdo drugi. Umberto je milo zječal. Janez je hotel ubraniti Umberta, toda prepozno; dva kmeta sta ga urno dvignila levkoško in vrgla v hlev, ki je bil že vse v plamenu.

"V Ljubljano," je zapovedal sedaj Janez.

Kmetje so se razvrstili v krdele in odkorakali po ižanski cesti proti Ljubljani, prepevajoč znano narodno pesem o ižanskem gradu.

Grajski gozdar, ki je pri prvem napadu zbežal v Ljubljano, primej je, da so kmetje naskočili ižanski grad in da nameravajo vdreti tudi v Ljubljano.

Deželni glavar je dal takoj poselje, da vojaštvo zasede ižansko cesto pri dolonški mitnici in vneči kmečko vojsko.

Proti večeru je prvo kmečko krdele prikorakalo na strelijaj blizu mitnice. Sedaj so se peči v dolgi vrsti z nasajenimi bajonetni razvrstili, da kot obroč obkolijo kmete. Pred fronto je stopil star častnik in pozval kmete, naj odlože orožje in se na milost in nemilost vdajo.

"Doli z gospodo, proč s trinogi," je zagrmelo iz kmečkih gril.

Častnik je stopil za fronto. Kratko povelje — — Salva. Kakih 20 kmetov je ležalo v krvi, med njimi pa tudi Anka, nevesta Pončrevena Janeza, ki je koračala ob strani svojega ljubljence.

"Naprek," je zaklical Janez, videč, da je njegova nevesta smrtno zadeta. Planil je kot razkačen lev naprek, proti zidu bagonetov. Kmetje so mu navdušeno sledili.

Vnelo se je grozno klanje. Udarci Janeza so bili silni. Kedarkoli se je zabilisnil njegov meč

PROLETAREC

PROLETAREC OB NOVEM LETU.

Vesoljni svet bratski bodi družina — ne hlapcev, ne gospodov! — kar zemlja da, ustvari roka, vas vseh budi lastnina.

Svoboda mesto okovov težkih! Tirantu slovo! Slovo bedi! Smrt sistem, ki vas ropa imetja in pravici človeških!

Naj padejo tirani, krvopijе.... Svet je vaš, — vladar ste vi — zmagslavno sredi vaših trum prapor rdeči naj se vije!

Ivan Molek.

ker konkurirajo med seboj. Kedat delodajalec konkurirajo med seboj, tudi trpe... Tako je tudi pri delaveci. Dokler so delaveci prisiljeni prodajati svojo delavno moč, kakor je dandanes v navadi, se boji vsak delavec, da bo vsled konkurence ostal brez dela, to je brez sredstev, ako bo zahteval visoko plačo. Vsled tega so plače nizke. Nizke plače pa pomenijo za ljudstvo slaboožljivje: slabaa stanovanja, duševno temo, mizerijo — — —

Tako je dandanes primoran vsakdo prodati svojo delavno moč za nizko ceno. Bogastvo se mnozi v rokah malega števila posameznikov, ljudstvo je pa vedno na istem stališču: v revščini.

Če so dandanes delaveci primorani delati za nečloveško plačo (ali ti ne zvoni v ušesih vedno ošaben odgovor "gospodarjev":

Ako nisi zadovoljen s plačo, — — —

Tako je dandanes primoran vsakdo prodati svojo delavno moč za nizko ceno. Bogastvo se mnozi v rokah malega števila posameznikov, ljudstvo je pa vedno na istem stališču: v revščini.

Če so dandanes delaveci primorani delati za nečloveško plačo (ali ti ne zvoni v ušesih vedno ošaben odgovor "gospodarjev":

Ako nisi zadovoljen s plačo, — — —

Tako je dandanes primoran vsakdo prodati svojo delavno moč za nizko ceno. Bogastvo se mnozi v rokah malega števila posameznikov, ljudstvo je pa vedno na istem stališču: v revščini.

Če so dandanes delaveci primorani delati za nečloveško plačo (ali ti ne zvoni v ušesih vedno ošaben odgovor "gospodarjev":

Ako nisi zadovoljen s plačo, — — —

Tako je dandanes primoran vsakdo prodati svojo delavno moč za nizko ceno. Bogastvo se mnozi v rokah malega števila posameznikov, ljudstvo je pa vedno na istem stališču: v revščini.

Če so dandanes delaveci primorani delati za nečloveško plačo (ali ti ne zvoni v ušesih vedno ošaben odgovor "gospodarjev":

Ako nisi zadovoljen s plačo, — — —

Tako je dandanes primoran vsakdo prodati svojo delavno moč za nizko ceno. Bogastvo se mnozi v rokah malega števila posameznikov, ljudstvo je pa vedno na istem stališču: v revščini.

Če so dandanes delaveci primorani delati za nečloveško plačo (ali ti ne zvoni v ušesih vedno ošaben odgovor "gospodarjev":

Ako nisi zadovoljen s plačo, — — —

Tako je dandanes primoran vsakdo prodati svojo delavno moč za nizko ceno. Bogastvo se mnozi v rokah malega števila posameznikov, ljudstvo je pa vedno na istem stališču: v revščini.

Če so dandanes delaveci primorani delati za nečloveško plačo (ali ti ne zvoni v ušesih vedno ošaben odgovor "gospodarjev":

Ako nisi zadovoljen s plačo, — — —

Tako je dandanes primoran vsakdo prodati svojo delavno moč za nizko ceno. Bogastvo se mnozi v rokah malega števila posameznikov, ljudstvo je pa vedno na istem stališču: v revščini.

Če so dandanes delaveci primorani delati za nečloveško plačo (ali ti ne zvoni v ušesih vedno ošaben odgovor "gospodarjev":

Ako nisi zadovoljen s plačo, — — —

Tako je dandanes primoran vsakdo prodati svojo delavno moč za nizko ceno. Bogastvo se mnozi v rokah malega števila posameznikov, ljudstvo je pa vedno na istem stališču: v revščini.

Če so dandanes delaveci primorani delati za nečloveško plačo (ali ti ne zvoni v ušesih vedno ošaben odgovor "gospodarjev":

Ako nisi zadovoljen s plačo, — — —

Tako je dandanes primoran vsakdo prodati svojo delavno moč za nizko ceno. Bogastvo se mnozi v rokah malega števila posameznikov, ljudstvo je pa vedno na istem stališču: v revščini.

Če so dandanes delaveci primorani delati za nečloveško plačo (ali ti ne zvoni v ušesih vedno ošaben odgovor "gospodarjev":

Ako nisi zadovoljen s plačo, — — —

Tako je dandanes primoran vsakdo prodati svojo delavno moč za nizko ceno. Bogastvo se mnozi v rokah malega števila posameznikov, ljudstvo je pa vedno na istem stališču: v revščini.

Če so dandanes delaveci primorani delati za nečloveško plačo (ali ti ne zvoni v ušesih vedno ošaben odgovor "gospodarjev":

Ako nisi zadovoljen s plačo, — — —

Ker ima iste slov
novosti, kakor on,

Karol XII. je s 7000 tisoč vojaški udrli v šume Mazovije.

Komaj je prekoračil par milijon, ali je to mogoče, če so vsi delaveci složni? To je ne-

močno!

No, sedaj pa ti "stavkokaz" stopiš na plano!

Ti napade svoje tovariše za hlapcev, ne gospodov!

Tirantu slovo! Slovo bedi!

Smrt sistem, ki vas ropa imetja in pravici človeških!

Naj padejo tirani, krvopijе....

</div